

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПАМ'ЯТКА ВИКЛАДАЧАМ МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ,
МЕТОДИСТАМ МЕТОДИЧНИХ УСТАНОВ /
МЕТОДИЧНИХ ВІДДІЛІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Київ - 2022

Практичні поради щодо розробки навчально-методичної літератури : пам'ятка викладачам мистецької школи, методистам методичних установ / методичних відділів мистецької освіти / упоряд. Ін. М. Ковальчук. Київ : ДНМЦЗКМО, 2022. 43 с.

Рецензент:

Бріль М. М., директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, канд. псих. наук.

Дизайн та верстка:

Ір. М. Ковальчук

© Ковальчук Ін. М., 2022

© ДНМЦЗКМО, 2022

Викладачі мистецької школи

Участь в організації освітнього процесу та **МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ.**

Здатність **РОЗРОБЛЯТИ, АДАПТУВАТИ** та узагальнювати навчальні матеріали.

Стандарт «Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)» (наказ Мінекономіки від 04.05.2022 № 1110-22)

Методисти методичної установи / методичного відділу

РОЗРОБЛЕННЯ або КООРДИНАЦІЙ розроблення **МЕТОДИЧНОГО ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ** спеціалізованої мистецької освіти.

Типове положення про методичну установу / методичний відділ мистецької освіти (наказ МКП від 01.02.2022 № 49)

ФУНКЦІЇ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

реалізація в освітньому процесі компетентнісного, особистісно орієнтованого диференційованого та інтегративного підходів;

забезпечення умов професійного зростання;

забезпечення потреб у самоосвіті;

надання допомоги щодо оволодіння новими технологіями навчання.

ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- **НАСТУПНІСТЬ** – зв’язок з навчальними програмами різних підрівнів/рівнів освіти
- **УЗГОДЖЕННЯ** між обсягом навчального матеріалу та кількістю навчальних годин у чинних типових навчальних програмах
- врахування **НОРМ НАВАНТАЖЕННЯ** для здобувачів, їх віку та підрівня/рівня підготовки
- **КОНКРЕТНІСТЬ і ДОЦЛЬНІСТЬ** уведення наукових понять
- супровід теоретичного / практичного матеріалу **МЕТОДИЧНИМИ РЕКОМЕНДАЦІЯМИ** щодо його використання

- спрямованість матеріалу на **РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ і ТВОРЧИХ** здібностей здобувачів
- **ЧІТКА** структура
- ясність, точність, доступність **МОВИ**
- **ІЛЮСТРОВАНІСТЬ**, уточнення, наявність схем, фотографій, їх **ДОЦІЛЬНІСТЬ**
- **АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

– це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень

(Закон України «Про освіту»
від 5.09.2017 № 2145-VIII, ст. 42)

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПЕРЕДБАЧАЄ:

1

посилання
на джерела
інформації

2

дотримання норм
законодавства про
авторське право
і суміжні права

3

надання достовірної інформації про методики
і результати досліджень, джерела використаної
інформації та власну педагогічну
(науково-педагогічну, творчу) діяльність

4

контроль за дотриманням
академічної добродетелі
здобувачами освіти

5

об'єктивне
оцінювання
результатів
навчання

ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВВАЖАЄТЬСЯ:

АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

– оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

САМОПЛАГІАТ

– оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

ФАБРИКАЦІЯ

– вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ

– свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники

закладів освіти можуть бути

притягнені до

академічної

відповідальності:

відмова в присвоєнні
або позбавлення
присвоєного
педагогічного звання,
кваліфікаційної
категорії

відмова у
присудженні ступеня
освітньо-наукового чи
освітньо-творчого
рівня чи присвоєнні
вченого звання

позбавлення
присудженого ступеня
освітньо-наукового чи
освітньо-творчого
рівня чи присвоєнного
вченого звання

позбавлення права
брати участь у
роботі визначених
законом органів чи
займати визначені
законом посади

ПРОЦЕС РОЗРОБКИ МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

1. Вивчення нормативних документів, аналіз потреб.
2. Вивчення наявного досвіду роботи, літератури за визначеною тематикою.
3. Складання плану роботи.
4. Добір матеріалу.
5. Написання розробки.
6. Технічне оформлення.
7. Рецензування.
8. Внесення змін і доповнень.
9. Поширення – друковане, електронне (через групи в соціальних мережах, репозитарій ДНМЦЗКО).

ДСТУ 3017:2015 «ВИДАННЯ. ОСНОВНІ ВИДИ. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ»

ВИДИ НЕПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ЗА ХАРАКТЕРОМ ІНФОРМАЦІЇ

Види виробничо-практичних видань:

- практичний порадник
- практичний посібник
- методичні рекомендації, методичні настанови
- методичний посібник
- пам'ятка
- паспорт

Види навчальних видань:

- навчальна програма
- підручник
- навчальний посібник
- навчально-методичний посібник
- навчальний наочний посібник
- хрестоматія
- практикум
- робочий зошит

Види довідкових і рекламних видань:

- енциклопедія (універсальна, спеціалізована, регіональна)
- енциклопедичний словник
- мовний словник
- довідник (науковий, науково-популярний, популярний, виробничо-практичний, навчальний, біографічний тощо)
- каталог (виставки, бібліотеки, музейний тощо)
- тощо

ВИДИ ВИДАНЬ ЗА ЗНАКОВОЮ ПРИРОДОЮ ІНФОРМАЦІЇ

- альбом
- атлас
- наочний посібник
- нотне видання
- текстове видання
- тощо

ГРИФ НАДАЄТЬСЯ ТАКІЙ НАВЧАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ:

- електронним підручникам
- електронним навчальним посібникам
  - навчальним посібникам
  - навчально-методичним посібникам
    - підручникам
    - навчальним програмам

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА, ЯКА ОТРИМУЄ ЕКСПЕРТНУ ОЦІНКУ НА РІВНІ ДНМЦЗКМО

альбом – книжкове/зведене однією палітуркою або комплектне аркушеве образотворче видання (наочний посібник для образотворчого мистецтва); образотворче видання з пояснювальним текстом чи без нього

атлас – альбом зображень різних об'єктів (карти, креслення, малюнки та ін.), що пропонуються для практичного виконання (наочний посібник для декоративного мистецтва); образотворче видання, що містить об'єднані загальною темою зображення

довідник – (науковий, науково-популярний, популярний, виробничо-практичний, навчальний, біографічний тощо) – довідкове видання прикладного характеру, побудоване в систематичному порядку чи за абеткою назв статей, призначене для швидкого пошуку певних відомостей

конспект лекцій – навчальне видання стислого викладу курсу лекцій або окремих розділів навчальної дисципліни

курс лекцій – навчальне видання повного викладу тем навчальної дисципліни, визначених програмою

методичний посібник – виробничо-практичне видання, основним змістом якого є МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ будь-якого виду практичної діяльності

методичні рекомендації, методичні настанови – виробничо-практичне видання, що містить РЕКОМЕНДАЦІЇ та НАСТАНОВИ щодо виконання певних дій, процесів, операцій практичної діяльності

навчальний посібник – навчальне видання, що ДОПОВНЮЄ або частково (повністю) ЗАМІНЮЄ ПІДРУЧНИК

навчально-методичний посібник – навчальне видання, що містить матеріали з МЕТОДИК викладання, виховання, НАПРЯМІВ психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги)

навчальний наочний посібник – навчальний посібник, основним змістом якого є зображення, що унаочнюють предмет навчальної дисципліни

практикум – навчальний посібник, що містить сукупність практичних завдань і (або) вправ із певної навчальної дисципліни, які сприяють засвоєнню набутих знань, умінь, навичок

робочий зошит – навчальний посібник, що містить особливий дидактичний матеріал і сприяє самостійній роботі учня під час освоєння навчального предмета

РОБОЧИЙ ЗОШИТ МОЖЕ ВКЛЮЧАТИ:

- опорний зошит
- зошит-тренажер
- зошит для тематичних контрольних робіт
- схеми та таблиці

словник – довідкове видання, що містить упорядкований перелік мовних одиниць (слів, словосполучень, термінів, фразеологізмів тощо)

хрестоматія – навчальний посібник, що містить літературно-художні, історичні, музичні та інші твори чи уривки з них, які є предметом вивчення у навчальній дисципліні

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1

ЗМІСТ

2

ВСТУП (передмова) – актуальність, розкривається тема, конкретизуються мета, завдання, пояснюється на кого розрахована, як співвідноситься з навчальним процесом

3

ОСНОВНИЙ
ТЕКСТ

4

ВИСНОВКИ

5

СПИСОК
ВИКОРИСТАНИХ
(рекомендованих)
ДЖЕРЕЛ

6

ДОДАТКИ

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ (ТЕКСТОВИХ ДОКУМЕНТІВ ТА НОТ)

Мова рукопису: українська

Шрифт: Times New Roman

Кегль: 14

Інтервал: 1–1,5

Абзацний відступ: 1,25

Поля:

1 варіант: ліве – 3 см, праве – 1,5 см, верхнє та нижнє – 2 см

2 варіант: усі поля 2 см

НЕ ДОПУСКАЮТЬСЯ

Порожні рядки (окрім відступів між ілюстраціями і текстом)

Зайві пробіли

Дефіс (-) і тире (-) позначаються відповідними знаками

МАЮТЬ БУТИ ОДНАКОВІ:

ТАБЛИЧНИЙ І ГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Цифровий матеріал подається в таблицях, що мають **порядковий номер і назву посередині** над таблицею **12-м кеглем**
н-д, *Табл. 1. Методичні засоби.*

Графічний матеріал потрібно **нумерувати** і він повинен мати **назви**, які вказують під кожною ілюстрацією по центру **12-м кеглем**
н-д, *Рис. 2. Класифікація видів уроків.*

Під таблицями та ілюстраціями **10-м кеглем** вказується джерело:

для таблиці – з абзацу

для рисунку – по центру

н-д, Джерело: розроблено на основі [4] / власна розробка.

Таблиці та рисунки мають бути книжкового формату і розміщуватися по ширині усього поля сторінки.

ПОСИЛАННЯ

а) на літературу необхідно подавати так:

[2], або [3, с. 28–30] – якщо йде пряме цитування;

б) на таблицю, рисунок здійснюються так:

(табл. 2), (рис. 1).

Без згоди автора (особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається:

ЦИТУВАННЯ

- використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, в тому числі цитування статей з газет і журналів у формі оглядів преси;
- вільне використання цитат у формі коротких уривків з виступів і творів, включених до фонограми (відеограми) або програми мовлення.

*(Закон України «Про авторське право
і суміжні права», ст. 21)*

ІЛЮСТРАЦІЇ

1. Фотографія, інші художні твори, на яких зображену ФІЗИЧНУ ОСОБУ, можуть бути публічно показані, відтворені, розповсюджені лише за згодою цієї особи, а в разі її смерті – за згодою осіб.
2. Якщо фізична особа позувала авторові за плату, фотографія, інший художній твір може бути публічно показаний, відтворений або розповсюджений без її згоди.

(Цивільний Кодекс України, ст. 308)

ЛІТЕРАТУРА

**Оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015
«Інформація та документація. Бібліографічне посилання.
Загальні вимоги та правила складання».**

ОДИН – ТРИ АВТОРА

Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу: навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1998. 158 с.

Блінов Є. 40 етюдів для балалайки. Київ : [б. в.], 1958. 80 с.

Альбом бандуриста : учебний репертуар дитячих музичних шкіл / упоряд. В. Герасименко. Київ : Музична Україна, 1969. 88 с.

ЧОТИРИ АВТОРА

Сценічний рух як складова професійної підготовки студентів спеціальності акторська майстерність / Бусол А. В., Бусол В. А., Кроншталь Г. С., Цибульський М. Г. Вінниця : Планер, 2014. 156 с.

П'ЯТЬ І БІЛЬШЕ АВТОРІВ

Фортепіано : навч. посіб. / Б. В. Борис та ін. Житомир, 2005. 174 с.

ЗА РЕДАКЦІЮ

Музична література / за ред. І. Я. Ковальова. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.

АВТОР І ПЕРЕКЛАДАЧ

Коппола Ф. Ф. Живе кіно та техніка його виробництва / пер. з англ.
О. Тільна. Харків : Вид-во «Ранок» : Фабула, 2021. 208 с.

БАГАТОТОМНЕ ВИДАННЯ

Історія української музики : у 6 т. / М. В. Беляєва та ін.; відп. ред. Л. О. Пархоменко.
Київ : Наук. думка, 1992. Т. 4. 613 с.

РОЗДІЛ КНИГИ

Костенко О. Деякі тенденції використання цимбалів у творчості харківських композиторів. *Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство*. Харків : Стиль, 2001. С. 68–78.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ, МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ

Барзишена В. В. Методика М. Буркхарда «Guitar colour system» як одна із систем інклузивного навчання. *Інклузія в мистецькій освіті: виклики, практики, перспективи:* зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), 6–7 груд. 2019 р. Київ : ДНМЦЗКМО, 2019. С. 38–43.

СТАТТІ З ПРОДОВЖУЮЧИХ ТА ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

Чжан І. Роль дихання у формуванні вокально-технічних навичок співака : проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. *Збірник наукових праць.* 2004. Вип. 13. С. 168–175.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Білецький О., Мамонтов Я. Український театр: хрестоматія. Харків : Мистецтво, 1941. 355 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=10605> (дата звернення: 15.06.2021).

Про освіту : Закон України від 5 верес. 2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 08.06.2022).

СТОРІНКИ З ВЕБ-САЙТІВ

Ноти українських композиторів : веб-сайт. URL:
http://ukrnotes.in.ua/Klymenko_baian.php (дата звернення: 05.07.2021).

ДИСЕРТАЦІЇ, АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ

Булкін А. Фортепіанний дитячий альбом: шляхи становлення, поетика жанру : дис ...
канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Національна музична академія України
ім. П. І. Чайковського. Київ, 2005. 367 с.

Теуту І. Транскрипція в українському цимбалному мистецтві: історичний та
теоретичний аспекти : автореф. дис. ... канд. мист : 17.00.03. Київ, 2016. 20 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ФОРМАТИ

Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст / Таблиці	Adobe PDF Microsoft word	pdf doc
Презентація	Microsoft Powerpoint	ppt
Таблиці	Microsoft Excel	xls
Зображення	JPEG GIF	jpg/jpeg gif
Аудіо	WAV MP3	wav mp3
Відео	MPEG	mpeg, mpg, mpe

ВИМОГИ ДО НОТНОЇ ГРАФІКИ:

Ноти або нотні приклади повинні бути на основі нотного набору.

Використовуйте такі програмами:

Final

Sibelius

Music score

Ноти треба експортувати (зберігати) у розповсюджений формат **pdf**.

ВИМОГИ ДО ТЕКСТІВ НОТНИХ ВИДАНЬ:

1. Наявність змісту.
2. Якщо це аранжування творів інших композиторів, у змісті необхідно вказати **повністю ім'я та прізвище композитора**.
3. Дотримання однакових принципів: зазначати назви темпів однією мовою: італійською або українською, або іншими мовами.
4. Назви п'ес **зазначаються мовою оригіналу**, якщо це аранжування іноземного твору, та **в перекладі українською**.

ТИПОВІ ПОМИЛКИ В ОФОРМЛЕННІ

ЛЕКСИЧНІ

ЗАДАЧА

питання (переважно математичного характеру)

ЗАВДАННЯ

наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи, справа; мета, до якої прагнуть

ЗБІРКА

це однотомне або кількатомне видання творів **одного автора**

ЗБІРНИК

найчастіше вживають, коли мова йде про книжку, в якій зібрано художні твори або наукові статті кількох або багатьох авторів, тексти певного призначення, різні матеріали, документи

ЗДАТНИЙ

спроможний; який має можливість, силу щось зробити, здійснити, виконати

ЗДІБНИЙ

обдарований, який має природні здібності

ЗНАЙОМСТВО

познайомити (кого з КИМ);
налагодити знайомство між
незнайомими

ОЗНАЙОМЛЕННЯ

ознайомити (кого з ЧИМ)

МЕЛОДІЙНИЙ

милозвучний

МЕЛОДИЧНИЙ

який стосується мелодії

МОВА

система одиниць спілкування і правил їх функціонування

МОВЛЕННЯ

акт вживання людиною мови для спілкування

МУЗИЧНИЙ
який стосується музики як виду мистецтва; обслуговує потреби осіб, які пов'язані з музикою

інструмент, мистецтво, фільм, вечір, освіта, репертуар, школа, конкурс

НАПРЯМОК
лінія руху або лінія розміщення кого-, чого-небудь; про вектор у просторі

ПЕРЕКЛАД
передавати текст, слово або усне висловлювання засобами іншої мови

МУЗИКАЛЬНИЙ
обдарований здатністю точно сприймати музику, відчувати й виконувати музичні твори; мелодійний

слух, людина, дитина, родина, народ, душа, мова, вірш, голос

НАПРЯМ
спрямованість якоїсь дії, явища; суспільна, наукова, літературна і т. ін. школа, течія, угруповання

ПЕРЕКЛАДЕННЯ
надавати іншої форми або виражати іншими засобами

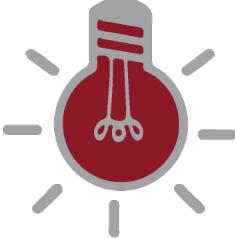
ПОСТАНОВА
сценічне оформлення драматичного
твору;
розпорядження,   акт   органів
державної влади

ПОСТАВА
манера тримати якусь частину тіла

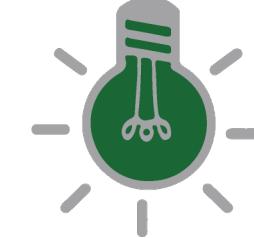
УЯВА
фантазія,   здатність   образно
створювати щось у думках

УЯВЛЕННЯ
знання, розуміння

НЕПРАВИЛЬНО

ПРАВИЛЬНО

КОРЕКТНІСТЬ ТЕРМІНОЛОГІЙ

ОСВІТА

навчальний заклад - заклад освіти

навчально-виховний процес - освітній процес

позашкільний навчальний заклад - заклад позашкільної освіти

початковий спеціалізований - мистецька школа

мистецький навчальний заклад
(школа естетичного виховання)

загальноосвітній навчальний заклад - заклад загальної середньої освіти

заклад спеціалізованої освіти I-III або
II-III ступенів мистецького профілю - заклад спеціалізованої освіти;
мистецький ліцей

вищі навчальні заклади I-II рівнів
акредитації - заклади фахової передвищої освіти;
фаховий коледж

НЕПРАВИЛЬНО

ПРАВИЛЬНО

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

особи, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку

- особи з особливими освітніми потребами

вади

- порушення

розумово відсталі діти

- діти з порушеннями розумового розвитку

інвалід

- особа з інвалідністю

діти-інваліди

- діти з інвалідністю

інвалідні коляски

- крісла колісні

інвалід з дитинства

- особа з інвалідністю з дитинства

Фонд соціального захисту інвалідів

- Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю

ГРАМАТИЧНІ

Залежно від свого значення деякі іменники в родовому відмінку можуть мати і закінчення **-а**, і закінчення **-у**:

дія	акту	документ	актА
установа	апаратУ	прилад	апаратА
святковий вечір	балУ	одиниця виміру	балА
процес	звукУ		звукА
слухове відчуття, що викликається механічними коливаннями; те, що людина чує, сприймає		термін (муз.) тон певної висоти і сили (на відміну від шуму)	

корпусУ

один із кількох будинків, що мають спільне призначення;
військове з'єднання, що складається з кількох дивізій або бригад

інструментУ

сукупність таких знарядь

образУ

обличчя, постать, художні засіб, тип

ЦентрУ

середина, осередок, орган керівництва

корпусА

те саме, що тулуб (тіло людини або тварини)

інструментА

знаряддя для праці
(те саме, що музичний інструмент)

образА

ікона

ЦентрА

точка перетину осей у фігури

Авторові збірника та інших складених творів (упорядникові) належить авторське право на здійснені ним підбір і розташування творів та (або) інших даних, що є результатом творчої праці (упорядкування).

Автори творів, включених до складеного твору, мають право використовувати **свої твори незалежно** від складеного твору.

(Закон України «Про авторське право і суміжні права», ст. 21)

ОХОРОНА АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Знак охорони авторського права

латинська літера «с»,
обведена колом – ©

ім'я або
найменування
особи, яка має
авторське право

рік першої
публікації

© Гончаров В.В., 2022

ДЖЕРЕЛА

1. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. ДСТУ 3017:2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 42 с.
2. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017. 26 с.
3. Мова ДНК нації : веб-сайт. URL: <https://ukr-mova.in.ua/library/paronimu/> (дата звернення: 09.06.2022).
4. Порядок надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам (наказ Міністерства освіти і науки від 20 лип. 2020 № 931). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1119-20#Text> (дата звернення: 09.06.2022).
5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 груд. 1993 № 3792-XII (ред. станом на 05.01.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 09.06.2022).
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування терміна «особа з інвалідністю» та похідних від нього : Закон України від 2 жовт. 2018 № 2581-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2581-19#Text> (дата звернення: 10.06.2022).
7. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 квіт. 2003 р. № 585 : постанова Кабінету Міністрів України від 26 жовт. 2016 № 753. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/753-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.06.2022).

8. Про затвердження Положення про мистецький ліцей (постанова Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2020 № 1313). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1313-2020-%Do%BF#Text> (дата звернення: 14.06.2022).
9. Про позашкільну освіту : Закон України від 22 черв. 2000 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення: 08.06.2022).
10. Про освіту : Закон України від 5 верес. 2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 08.06.2022).
11. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України (назва Закону із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19 груд. 2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 10.06.2022).
12. Словник : веб-сайт. URL: <https://slovnyk.ua/index.php> (дата звернення: 09.06.2022).
13. Стандарт «Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)» (наказ Міністерства економіки України від 04.05.2022 № 1110-22). URL: https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2022/05/04.05.2022-nakaz_1110.pdf (дата звернення: 05.06.2022).
14. Типове положення про методичну установу / методичний відділ мистецької освіти (наказ МКП від 01.02.2022 № 49). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0225-22#Text> (дата звернення: 09.06.2022).
15. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 10.06.2022).

Державний науково-методичний
центр культури, освіти та мистецтва

2022